

PROF. EMILIO ALBERICH

Rozhovor s prezidentem Asociace katechetů Španělska

Profesor Emilio Alberich, SDB, (nar. 1933), je hlavním autorem první pokoncilní učebnice katechetiky, která vyšla v České republice na jaře roku 2008. Tento katechetik, jehož věhlas překračuje hranice evropského kontinentu, poskytl rozhovor našemu nově vznikajícímu časopisu. Ve svých odpovědích představuje svoji cestu ke katechetice, komentuje možnosti, které tomuto oboru otevřel Druhý vatikánský koncil, a připomíná svoje více než čtyřicetileté zkušenosti s jejich uváděním do života. Po ukončení své akademické činnosti na Papežské

úkol začal plnit, měl jsem možnost absolvovat specializovaná studia v Mnichově a v Paříži. Oblast mého působení se týkala katechetiky základní neboli obecné a katecheze dospělých.

Jak jste prožíval období, kdy jednal Druhý vatikánský sněm, co pro Vás osobně znamená?

Druhý vatikánský sněm byl pro mne událostí opravdu rozhodující a znamenal skutečný obrat v průběhu mé započaté práce. Měl jsem štěstí v souvislosti se svým příchodem do Říma,

protože jsem byl roku 1964 jmenován docentem a měl jsem možnost sledovat poslední dvě koncilní zasedání zblízka. Myšlenky koncilu se od té doby staly podstatným východiskem pro katechetickou reflexi a v důsledku toho také pro moji další aktivitu jako vědce a docenta této disciplíny. Jsem přesvědčen, že pro veškerou oblast katechetické reflexe zůstane koncil opravdu podstatným stimulem a bodem, od něhož je možné postupovat dopředu, ale současně i mezníkem, před který se již nelze vrátit.

Tento sněm nás naučil nový způsob, jak vnímat a přistupovat k pastoračním problémům a pokud se týká konkrétně katecheze, podpořil některé základní požadavky pro seriózní a odvážné promyšlení koncepce veškeré katecheze. A to především tím, že nám dal nové chápání Božího slova, víry i nové chápání církve, což jsou tři zá-

kladní kategorie pro prohloubení identity a poslání katecheze. Od té doby chápeme katechezi jako hlásání Božího slova, výchovu víry a podstatnou zkušenost církve.

Jací studenti studovali během Vašeho působení na Papežské salesiánské univerzitě katechetiku? Vnímali jste během této doby nějaké proměny v jejich přístupu ke katechetice?

Moje zkušenost vyučujícího na salesiánské univerzitě (trvala déle než 40 let) byla opravdu bohatá a krásná, dokonce velmi povzbuzující. Představte si, že máte co dočinění se studenty, kteří pocházejí z více než jednoho sta rozličných národů, prakticky z celého světa. To představuje jedinečnou příležitost a nabízí opravdu nádherné možnosti. Mnohokrát jsem cítil radost a jakési uspokojení, když jsem se během cest po světě setkával s mnoha našimi bývalými studenty a studentkami. Řada z nich působila na vysoce zodpovědných místech v oblastech pastorační a katecheze. Stále jsem se snažil šířit novou vizi katecheze, která vznikla pokoncilní reflexí, a myslím, že pro mnohé z nich se to stalo pobídkou ke změně mentality a postojů: v určitém smyslu chtěla být jakousi přímou výzvou

Prof. Emilio Alberich

Foto: soukromý archiv

salesiánské univerzitě v Římě se prof. Alberich vrátil do Španělska a roku 2007 byl zvolen prezidentem Asociace katechetů Španělska (AECA). Dále je stále činný jako člen mezinárodního odborného týmu evropských katechetiků *Équipe Européenne de Catéchèse*.

Jaká byla Vaše cesta ke katechetice?

Na začátku jsem nepředpokládal, že se budu věnovat katechezi. Vystudoval jsem v Turíně, kde se tehdy nacházela salesiánská univerzita, a to v oboru systematické teologie. V šedesátých letech dosáhla fakulta pedagogických věd, nazývaná tehdy Vyšší institut pedagogiky, ze strany Apoštolského stolce uznání jako akademické pracoviště. Tato událost si následně vyžádala její restrukturalizaci a to znamenalo mimo jiné rozvoj katechetického institutu v rámci této fakulty. U nás salesiánů to byla jakási zvláštnost, kterou si přál náš tehdejší hlavní představený Don Pietro Ricaldone: aby katechetika byla součástí věd o výchově.

V rámci uskutečňování tohoto záměru jsem byl povolán děkanem této fakulty Donem Pietrem Braidem, abych přesídlil do Říma a zabýval se problémy katechetiky. Než jsem tento

překonat tradiční chápání katecheze jako pouhé náboženské výuky a otevřít se novému obzoru výchovy víry, která je prožívaná a zakoušená; jde o takovou výchovu, která je schopna spustit opravdový „proces křesťanské iniciace“ směrem k víře zralé a pevně zakořeněné v osobnosti člověka.

Uplatňují se tyto změny v katechetické praxi ve Španělsku? Můžete uvést nějaký příklad?

Je třeba přiznat, že nové chápání katecheze při uvádění do konkrétní praxe se setkává s velkými obtížemi. Stále ještě existují mnozí lidé v církvi, mezi nimi i mnozí kněží a biskupové, kteří silně lpí na „tridentském“ způsobu pojetí katechetické praxe a otevřít se novým požadavkům znamená pro ně značnou potíž. Síla zvyku, tradice a navázanost na praxi soustředěnou na výuku katechismu (mnohdy ještě na bázi otázek a odpovědí) je velmi velká. Konkrétně mohu říci, že ve Španělsku se v oblasti katecheze pracuje velmi mnoho a že nechybějí slibné zkušenosti. Současně je ovšem třeba přiznat, že před námi je ještě mnoho práce, protože není vůbec snadné měnit mentalitu. Z velké části je katecheze stále soustředěna na proces křesťanské iniciace dětí, a to obvyklou formou. Žel, dosavadní způsob jeho realizace se stal pro mnoho chlapců a děvčat skutečným „procesem rozloučení“ s křesťanským životem. Je pravda, že existují některé iniciativy, které jsou podnětné a slibné vzhledem k budoucnosti, především v oblasti práce s dospělými. Jako příklad mohu uvést katechezi v rodině (svátostná iniciace konaná v rodinném kruhu). Slibná je i obnova křesťanské iniciace, postupný rozvoj křesťanského katechumenátu, některé formy katecheze s biblickým textem a další podobné...

Jakým způsobem se v současné době věnujete katechetice?

Co se týká mne osobně, stal jsem se emeritním profesorem katechetiky na salesiánské univerzitě a vrátil jsem se do Španělska, konkrétně do Sevilly. V katechetické službě pokračuji, třebaže už v mírnějším tempu či rozsahu: vyučuji v kurzech, vystupuji na konferencích, publikuji a podobně. V loňském roce jsem byl zvolen prezidentem Asociace katechetů Španělska (AECA). To mi poskytuje příležitost angažovat se i nadále v oblasti animace a koordinace vědecké reflexe i studií týkajících se evangelizace a katecheze v mé vlasti.

Co se týče mé osobní produkce, mohl bych uvést článek, nedávno publikovaný (ve španělštině), v němž zachycuji tendence a orientaci katecheze, jak se odráží v posledních dokumentech episkopátu: ALBERICH, E. Nové pastorační linie pro třetí tisíciletí. Evangelizace a katecheze v dokumentech magisteria církve a v katechetické reflexi na úsvitu 21. století, vyšlo v časopise *Isidorianum*, 2008, ročník XVII, číslo 34, s. 191 – 226).

Jaká kniha nebo článek z oboru katechetiky Vás v poslední době zaujal?

Tento obor má velmi rozsáhlou bibliografii, takže bych musel uvést mnoho publikací. Tomu, kdo si přeje být informován o aktuální situaci či stavu vývoje katechetické reflexe, bych doporučil články odborného časopisu s názvem *Lumen Vitae* (vychází v Paříži, Bruselu a v Montrealu). Tento časopis nabízí snad nejbohatší i nejpodnětější příspěvky. Za obdobně vysoce přínosné považuji obecně i knihy, jež vydává stejnojmenné nakladatelství.

Jako zajímavá se mně jeví též brožurka vydaná naší asociací

španělských katechetů, v níž se hledá odpověď na aktuální krizi tradičního procesu křesťanské iniciace a která obsahuje podněty a návrhy nového pastoračního přístupu: *Vstříc novému paradigmatu křesťanské iniciace dnes*. Vydáno v Madridu PPC 2008.

Jakým hlavním problémům čelí katecheze v dnešní postmoderní a multikulturní společnosti?

Problémů je velmi mnoho. Výzvy adresované katechezi v souvislosti s mizením jedné a nástupem další dějinné epochy jsou enormní. Proto v mnoha zemích již biskupové začínají vyzývat ke skutečnému a odvážnému obratu v pastoraci, který obnáší mimo jiné poctivé hledání nového typu věřícího křesťana, dále nové vizi křesťanské komunity a v pozadí toho všeho obnovený pastorační projekt, který bude hodnověrný. V jádru starostí se nachází naléhavost překonat pastorační styl, který převládal v době, kdy byla společnost výrazně ovlivňována křesťanstvím. A postoupit rozhodně směrem k evangelizaci. Klíčovým slovem je budovat církve evangelizující, a to ne pouze slovy, ale činy. V tomto ohledu je velmi mnoho práce.

V oblasti katecheze se nacházíme před mnoha novými úkoly: respektovat jednotlivé etapy evangelizačního procesu, znovu objevit a důsledně uplatňovat v praxi první hlásání evangelia za účelem napomoci probuzení víry a katechumenátu; dát jasnou prioritu katechezi s dospělými; znovu objevit ústřední místo Písma svatého, které se má znovu stát „Knihou katecheze“. Dále odstartovat procesy skutečné iniciace takovým způsobem, aby byl „nakažlivý“ a zároveň aby byl svědeckým. Docenit a uplatnit katechetickou dimenzi rodiny a křesťanského společenství; podporovat takovou formaci katechetů, aby vyzrávali v autentické svědky radostné zvěsti a v průvodce atd.

Máme tedy před sebou mimořádně bohatý program změn a iniciativ, chceme-li uskutečňovat katechezi, která opravdu odpovídá dnešní situaci.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozhovor připravila Marie Zimmermannová

Překlad: Ludvík Dřimal

Prof. Alberich je prvním z autorů učebnice fundamentální katechetiky, kterou vydalo na jaře roku 2008 nakladatelství Portál, s.r.o.